EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJA (ES) 2022/1835

(2022. gada 4. maijs)

ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par kopuzņēmuma *Shift2Rail* (tagad – kopuzņēmums "Eiropas dzelzceļš") 2020. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu

EIROPAS PARLAMENTS,

— ņemot vērā lēmumu par kopuzņēmuma *Shift2Rail* 2020. finanšu gada budžeta izpildes apstiprināšanu,

— ņemot vērā Reglamenta 100. pantu un V pielikumu,

— ņemot vērā Transporta un tūrisma komitejas atzinumu,

— ņemot vērā Budžeta kontroles komitejas ziņojumu (A9-0069/2022),

A. tā kā kopuzņēmums *Shift2Rail* ("Kopuzņēmums") ar Padomes Regulu (ES) Nr. 642/2014 ([1]) tika izveidots 2014. gada jūnijā uz 10 gadiem;

B. tā kā dibinātāji ir Savienība, ko pārstāv Komisija, un dzelzceļa nozari pārstāvoši partneri (galvenās ieinteresētās personas, tostarp dzelzceļa aprīkojuma ražotāji, dzelzceļa uzņēmumi, infrastruktūras pārvaldītāji un pētniecības centri) un ir saglabāta iespēja citiem tiesību subjektiem piedalīties Kopuzņēmumā kā asociētajiem locekļiem; tā kā locekļu, kas nav Savienība, ieguldījumam vajadzētu segt ne tikai pētniecības un inovācijas pasākumu veikšanai nepieciešamās administratīvās izmaksas un līdzfinansējumu, bet tam būtu jāattiecas arī uz papildu pasākumiem;

C. tā kā Kopuzņēmuma galvenie mērķi ir sekmēt vienotas Eiropas dzelzceļa telpas izveidi un palielināt Eiropas dzelzceļa sistēmas pievilcību, konkurētspēju, ilgtspēju un integrāciju, cita starpā sekmējot pāreju no autotransporta un gaisa transporta uz dzelzceļa transportu;

D. tā kā Kopuzņēmums 2016. gada maijā sāka darboties patstāvīgi,

Vispārīga informācija

1. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu par Kopuzņēmuma 2020. finanšu gada pārskatiem ("Revīzijas palātas ziņojums") norāda, ka šie gada pārskati visos būtiskajos aspektos patiesi atspoguļo Kopuzņēmuma finanšu stāvokli 2020. gada 31. decembrī, tā darbību rezultātus, naudas plūsmas un neto aktīvu pārmaiņas minētajā datumā slēgtajā gadā saskaņā ar Kopuzņēmuma finanšu noteikumiem un Komisijas grāmatveža pieņemtajiem grāmatvedības noteikumiem; pieņem zināšanai arī to, ka saskaņā ar Revīzijas palātas ziņojumu pārskatiem pakārtotie darījumi visos būtiskajos aspektos ir likumīgi un pareizi;

2. norāda, ka regulā noteiktajā laikposmā maksimālais Savienības ieguldījums Kopuzņēmuma darbībās ir 450 000 000 EUR (ierēķinot EBTA līdzekļus) un tas jāsedz no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"; norāda, ka visu Kopuzņēmuma locekļu, kas nav Savienība (nozari pārstāvošo locekļu), kopējam resursu ieguldījumam ir jābūt vismaz 470 000 000 EUR un no šīs summas vismaz 350 000 000 EUR ir jāparedz Kopuzņēmuma darbību finansēšanai, bet vismaz 120 000 000 EUR – ieguldījumiem natūrā Kopuzņēmuma papildu pasākumiem;

3. norāda, ka kopumā Kopuzņēmuma pētniecības un inovācijas darbībās piedalās vairāk nekā 400 publisko un privāto subjektu, kas pārstāv dzelzceļa nozari; norāda arī to, ka 2020. gadā ir paplašinājusies sadarbība dalībvalstīs, kā arī ar starptautiskajām pusēm, ko apliecina saprašanās memorandu parakstīšana ar Basku reģionu, Kanādas pilsētu tranzīta pētniecības un inovācijas konsorciju un Transporta kopienas pastāvīgo sekretariātu 2020. gadā;

([1]) Padomes Regula (ES) Nr. 642/2014 (2014. gada 16. jūnijs), ar ko izveido kopuzņēmumu *Shift2Rail* (OV L 177, 17.6.2014., 9. lpp.).

Budžeta un finanšu pārvaldība

4. norāda, ka galīgo 2020. gadā pieejamo budžetu (kas ietvēra no jauna iekļautās iepriekšējos gados neizlietotās apropriācijas, piešķirtos ieņēmumus un pārdali nākamajam gadam) veidoja saistību apropriācijas 89 711 000 EUR apmērā un maksājumu apropriācijas 80 289 000 EUR apmērā; norāda, ka 2020. gadā pieejamo saistību apropriāciju un maksājumu apropriāciju izlietojuma līmenis bija attiecīgi 94 % un 76 %;

5. norāda, ka Kopuzņēmumam 2020. gadā pieejamais aktīvais pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" budžets bija 84 081 000 EUR saistību apropriācijās un 75 779 000 EUR maksājumu apropriācijās; pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda arī to, ka 2020. gada beigās Kopuzņēmums bija izpildījis attiecīgi 100 % un 80 % no saistību un maksājumu apropriācijām, kas bija pieejamas pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem; norāda, ka pamatdarbības maksājumu apropriāciju izpildes līmenis salīdzinājumā ar 2019. gadu (88 %) bija samazinājies, jo vienu dotācijas nolīgumu, kura slēgšanas tiesības tika piešķirtas saskaņā ar 2020. gada uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus, nevarēja parakstīt līdz 2020. gada beigām un saistītais priekšfinansējums bija attiecīgi jāatliek;

6. norāda, ka 2020. gada beigās privāto locekļu kopējais validētais ieguldījums bija 131 181 000 EUR, no kuriem 9 238 000 EUR bija skaidrā naudā un 121 942 000 EUR – validēti ieguldījumi natūrā, un papildus tam kopējais ieguldījums natūrā papildu darbībām bija 204 806 156 EUR (2021. gada 31. janvārī) salīdzinājumā ar Savienības kopējo skaidras naudas ieguldījumu 297 741 000 EUR apmērā (2020. gada beigās);

7. norāda, ka ieguldījumu natūrā aprēķināšanas procedūras kopuzņēmumos atšķiras, un prasa tās saskaņot;

Sniegums

8. norāda, ka 2020. gada jūlijā Kopuzņēmuma valde finansēšanai atlasīja 19 priekšlikumus no 2020. gada uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus, kas bija izsludināts 2020. gada janvārī, pamatojoties uz grozīto 2020. gada darba plānu; norāda, ka 2020. gadā tika piešķirtas 19 dotācijas, kuru kopējā vērtība bija aptuveni 147 700 000 EUR, un 18 no tām tika parakstītas; norāda, ka pēc konsorcija pieprasījuma un ņemot vērā nepieciešamību reorganizēt projektu piešķīrumus starp veicamo darbu paketēm, viena dotācijas nolīguma parakstīšana tika atlikta uz 2021. gadu; norāda, ka saskaņā ar 2020. gada uzaicinājumu finansējuma saņemšanai 19 pētniecības un inovācijas jomās tika atlasīti kopumā 242 dalībnieki, no kuriem atklāto uzaicinājumu projektos 29 % bija mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), un ka pieteikumus iesniedza dalībnieki no 30 valstīm, no kurām 19 dalībvalstis un 3 pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" asociētās valstis tika atlasītas finansējuma saņemšanai;

9. uzteic pasākumus, ko Kopuzņēmums veicis, lai mazinātu projektu kavēšanos Covid-19 krīzes dēļ; ņem vērā, ka Covid-19 krīzes dēļ daži no sākotnēji 2020. gadā paredzētajiem maksājumiem bija jāveic tikai 2021. gadā; šajā sakarībā norāda, ka Kopuzņēmums izmantoja sava budžeta 4. sadaļu saskaņā ar saviem finanšu noteikumiem;

10. norāda, ka 2020. gada beigās turpinājās 72 projektu īstenošana (36 locekļiem paredzēti uzaicinājumi un 36 atklāti uzaicinājumi): 55 projekti bija sadalīti pa 5 inovācijas programmām, 9 projekti attiecās uz transversāliem pasākumiem un 8 projekti bija saistīti ar inovācijas programmu X;

11. norāda, ka Kopuzņēmums izmanto kopējus galvenos snieguma rādītājus saistībā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" un transversāliem jautājumiem, kā arī konkrētus Kopuzņēmuma galvenos snieguma rādītājus, tādus kā dzelzceļa transporta sistēmas efektivitāte; norāda, ka 2020. gadā Kopuzņēmums turpināja darbu pie tā, lai saglabātu "*Shift2Rail* 2030 ietekmes prognozes modeli", nodrošinot nākamo laidienu, kura pamatā ir atjaunināti dažādu projektu un tehnoloģiju demonstrāciju dati;

12. atzinīgi vērtē to, ka Kopuzņēmums kopš 2018. gada pastāvīgi ziņo par savu ieguldījumu Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā, jo īpaši par savu ieguldījumu dzelzceļa transporta sistēmas aprites cikla izmaksu samazināšanā;

13. norāda, ka līdz 2020. gada beigām programmas *Shift2Rail* īstenošanā tika sasniegti galvenie starpposma mērķi, jo gandrīz visi Kopuzņēmuma resursi ir paredzēti programmas *Shift2Rail* darbībām un vismaz 60 % no programmas *Shift2Rail* ir īstenoti, lai sasniegtu 6. un 7. tehnoloģiju gatavības līmeni attiecībā uz darbības demonstrācijām, ko plānots pabeigt 2023. gadā;

14. ņem vērā, ka saskaņā ar aplēsēm kopējā 2020. gadā veikto darbību vērtība ir 119,4 miljoni EUR (no tiem 110,3 miljoni EUR saņemti no pārējiem locekļiem, nevis no Savienības);

15. norāda, ka Kopuzņēmuma pašreizējās darbības tiek īstenotas tā, lai 2022. un 2023. gadā varētu veikt demonstrācijas, un ka tas nodrošinās pienācīgu pakāpenisku izbeigšanas un uzsākšanas posmu starp divām programmām kopuzņēmuma *Shift2Rail* pēctecī kopuzņēmumā "Eiropas dzelzceļš"; norāda, ka Kopuzņēmuma tehnoloģiju demonstrācijas projekti ir uzskatāmi par pamatelementiem sistēmiskākā dzelzceļa pārveidē, ko stratēģiski virza Komisijas izstrādātais Eiropas zaļais kurss, digitalizācijas programma un nesen pieņemtā Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģija; norāda, ka 2020. gada pavasarī Kopuzņēmums turpināja atbalstīt augsta līmeņa dokumenta izstrādi par *Shift2Rail* pēcteci kopuzņēmumu "Eiropas dzelzceļš" (*EU-Rail*) un pēc tam, kad 2019. gada decembrī tika iesniegta šī augsta līmeņa dokumenta pirmā redakcija, Kopuzņēmums 2020. gada pirmajā pusē turpināja koordinēt dažādus ieguldījumus; norāda, ka 2020. gada augustā Komisija izsludināja uzaicinājumu subjektiem paust interesi kandidēt uz kopuzņēmuma "Eiropas dzelzceļš" dibinātāja statusu;

16. mudina Kopuzņēmumu izstrādāt, integrēt, demonstrēt un validēt inovatīvas tehnoloģijas un risinājumus, lai novērstu atlikušos tehniskos šķēršļus, kas dzelzceļa nozari kavē savstarpējas izmantojamības, produktu ieviešanas un efektivitātes ziņā, un ciešā sadarbībā ar visas dzelzceļa vērtību ķēdes ieinteresētajām personām, jo īpaši MVU, pētniecības un tehnoloģiju centriem un universitātēm, samazināt negatīvo ārējo ietekmi;

17. uzsver nepieciešamību turpināt attīstīt sinerģiju starp jauno partnerību un pašreizējiem finansēšanas mehānismiem un pilnībā izmantot iespējas projektiem, ko finansē no tādām Savienības programmām kā Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, Digitālās Eiropas plāns, Eiropas Reģionālās attīstības fonds un Kohēzijas fonds, kā arī *InvestEU*;

18. norāda, ka Kopuzņēmuma 2020. gada darbības pārskatā attiecībā uz dzimumu līdzsvaru un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" uzraudzības rādītājiem minētajā gadā bija norādīts, ka Kopuzņēmuma valdē ir tāds pats sieviešu īpatsvars kā iepriekšējā gadā, proti, 16 %, savukārt Kopuzņēmuma pārstāvju vidū tas ir 33 % un Zinātniskajā komitejā – 33 %; pauž nožēlu par to, ka rādītāji attiecībā uz sievietēm ir tādi paši kā iepriekšējā gadā (2019. gadā);

19. ar bažām norāda uz problēmām, ko darbiniekiem radījusi Covid-19 pandēmija; atzinīgi vērtē to, ka Kopuzņēmums pirmo reizi veica darbinieku aptauju un izstrādāja rīcības plānu, kas ietver labbūtības mācību programmas ieviešanu, lai Covid-19 pandēmijas apstākļos atbalstītu darbiniekus; aicina vadību parūpēties, lai būtu ieviestas pienācīgas atbalsta struktūras darbinieku psiholoģiskās labbūtības nodrošināšanai;

Personāls un iepirkums

20. norāda, ka 2020. gada 31. decembrī, ņemot vērā pagaidu līgumdarbinieku pieņemšanu darbā izņēmuma kārtā pagaidu darbinieka aizstāšanai, bija aizpildītas 24 amata vietas, kurās saskaņā ar štatu sarakstu bija nodarbināti 2 norīkotie valstu eksperti, 5 pagaidu darbinieki un 16 līgumdarbinieki; norāda, ka tas bija pirmais gads, kurā Kopuzņēmums veica darbinieku aptauju, lai novērtētu darbinieku iesaisti un uzraudzītu, cik lielā mērā Kopuzņēmuma iepriekš noteiktā iekšējās kontroles sistēma jau atspoguļojās darbinieku rīcībā;

21. norāda, ka 2020. gadā pareizas finanšu pārvaldības nolūkā Kopuzņēmums iespēju robežās izmantoja pakalpojumu līmeņa vienošanās ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem un Savienības aģentūrām (IKT, apmācība, algas, komandējumi, ekspertu atalgojums, pagaidu darbinieki u. c.) un piedalījās iestāžu pamatlīgumos (piemēram, IT, revīzijas, biroja mēbeļu, apdrošināšanas, cilvēkresursu pakalpojumu jomā), parakstot saprašanās memorandus, un ka Kopuzņēmums arī vadīja kopuzņēmumu pamatlīgumus vai piedalījās tajos (piemēram, IT un datu aizsardzības pakalpojumu jomā), cita starpā ar mērķi uzlabot sinerģiju; turklāt norāda, ka 2020. gadā Kopuzņēmums izsludināja pirmo uzaicinājumu uz balvu saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020";

Iekšējā revīzija

22. norāda, ka Iekšējās revīzijas dienests 2019. gadā veica dotāciju piešķiršanas procesa revīziju un ka 2020. gadā Kopuzņēmums veica pasākumus, pamatojoties uz savu rīcības plānu, lai īstenotu četrus svarīgus revidentu sniegtos ieteikumus; turklāt norāda, ka 2020. gada oktobrī Iekšējās revīzijas dienests, pamatojoties uz papildu dokumentiem, apstiprināja, ka uzskata pirmos trīs ieteikumus par īstenotiem, un ka 2021. gada janvārī tas visus ieteikumus uzskatīja par īstenotiem;

23. norāda arī to, ka 2020. gadā Iekšējās revīzijas dienests Kopuzņēmumā veica padziļinātu riska novērtējumu, lai izstrādātu jaunu stratēģisku iekšējās revīzijas plānu laikposmam no 2021. līdz 2023. gadam;

Iekšējā kontrole

24. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka Kopuzņēmums 2020. gadā ir ieviesis uzticamas *ex ante* kontroles procedūras, kas pamatojas uz finanšu un pamatdarbības dokumentārajām pārbaudēm, un ir īstenojis Komisijas iekšējās kontroles sistēmu (IKS), kura pamatojas uz 17 iekšējās kontroles principiem; norāda arī to – lai katru gadu pašnovērtētu un uzraudzītu IKS paredzēto kontroles darbību efektivitāti, Kopuzņēmums ir izstrādājis attiecīgus rādītājus attiecībā uz visiem iekšējās kontroles principiem un saistītajiem raksturlielumiem;

25. norāda, ka valdes Lēmumā Nr. 7/2018, ar ko pieņem noteikumus par interešu konfliktu novēršanu un pārvaldību, kuri piemērojami Kopuzņēmuma struktūrvienībām, ir noteikts, ka Kopuzņēmuma valdes locekļu atjaunināti dzīvesgājuma apraksti (*CV*) un interešu konflikta deklarācijas tiek publicētas Kopuzņēmuma tīmekļa vietnē; pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda – tā kā tikai daži valdes locekļi iesniedza prasīto informāciju, līdz 2020. gada beigām nebija iespējams publicēt nevienu interešu konflikta deklarāciju un bija iespējams publicēt tikai pusi *CV*; pēc iepazīšanās ar Kopuzņēmuma sniegto informāciju norāda, ka Kopuzņēmums vairākkārt atgādināja valdes locekļiem, ka ir jāiesniedz trūkstošās interešu konflikta deklarācijas, ka 2021. gada jūnijā joprojām trūka 28 % *CV* un interešu konflikta deklarāciju (12 no 43 pašreizējiem aktīvajiem pārstāvjiem) un ka valdes locekļiem tika sniegts ziņojums par stāvokli un paskaidrots, ka ikviens loceklis, kas nav izpildījis prasības attiecībā uz interešu konflikta deklarāciju un *CV*, tiek uzskatīts par *de facto* interešu konflikta situācijā esošu un tā rezultātā no valdes lēmumu pieņemšanas procesa var tikt izslēgts; aicina Kopuzņēmumu ziņot budžeta izpildes apstiprinātājiestādei par situācijas attīstību šajā jautājumā;

26. pēc iepazīšanās ar Revīzijas palātas ziņojumu norāda, ka Komisijas Kopējais revīzijas dienests (*CAS*) ir atbildīgs par Kopuzņēmuma veikto pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumu *ex post* revīziju un ka, pamatojoties uz 2020. gada beigās pieejamajiem *ex post* revīziju rezultātiem, Kopuzņēmums ziņoja, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektiem reprezentatīvais kļūdu īpatsvars ir 2,9 % un atlikušo kļūdu īpatsvars ir 1,99 % (dzēšana un galīgie maksājumi); norāda, ka saskaņā ar Komisijas priekšlikumu regulai par pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" galīgais mērķis ir panākt, lai programmu noslēgumā, kad būs ņemta vērā visu revīziju, korekciju un atgūšanas pasākumu finansiālā ietekme, atlikušo kļūdu līmenis būtu maksimāli tuvu 2 %;

27. norāda, ka 2020. gadā Kopuzņēmums izvērtēja savas pētniecības un inovācijas darbības, veicot trešo kontroles procedūru, kurā tika ņemti vērā nodevumi un ziņojumi, kas iesniegti saistībā ar pārējo locekļu koordinēto aktīvo projektu ikgadējo novērtējumu, vienlaikus arī nodrošinot, ka iepriekšējā kontroles izvērtējumā sniegtais ieteikums ir pareizi piemērots;

28. norāda, ka Kopuzņēmums turpināja īstenot *Shift2Rail* krāpšanas apkarošanas stratēģiju 2017.–2020. gadam, kas ir īpaši pielāgota krāpšanas apkarošanas stratēģija, kura papildina pamatprogrammu "Apvārsnis 2020", un ka saskaņā ar to ziņošanai par krāpšanas novēršanas un atklāšanas darbību rezultātiem tiek izmantoti pieci rādītāji un ar to saistītais stratēģijas īstenošanas rīcības plāns aptver dažādus krāpšanas apkarošanas cikla posmus (profilakse, atklāšana, izmeklēšana un korektīvie pasākumi); norāda arī to, ka 2020. gadā izpratne par krāpšanas un krāpšanas riski tika iekļauti attiecīgi darbinieku aptaujā, kas tika veikta pēc pārskatītas iekšējās kontroles sistēmas pieņemšanas, un riska novērtējumā;

29. norāda – lai apstiprinātu *ex post* revīzijās iegūtos kļūdu īpatsvarus, Revīzijas palāta pamatdarbības maksājumu kontroles ietvaros revidēja izlasi, kas pēc nejaušības principa bija veidota no pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" maksājumiem, kuri 2020. gadā veikti galasaņēmēju līmenī, un ka šajās detalizētajās revīzijās vienā gadījumā tika atklāta sistēmiska kļūda, proti, bija izmantota nepareiza metode deklarēto tiešo izmaksu aprēķināšanai, un citā gadījumā tika konstatēta sistēmiska skaitļos neizsakāma kontroles nepilnība, proti, atbalsta saņēmējs nebija ieviesis projektā deklarēto nostrādāto stundu validācijas procedūru; pieņem zināšanai Kopuzņēmuma atbildi, ka konstatējums par to, ka saņēmējs nav veicis deklarēto stundu validācijas procedūru, bija iekļauts *ex post* revīzijas ziņojumā, ko *CAS* sagatavoja 2020. gada beigās, neprasot veikt finanšu korekcijas, un ka šajā ziņojumā ir secināts, ka kopumā saņēmēja darba laika uzskaites sistēma ir uzticama un ka saņēmējs ir apstiprinājis, ka tiks uzlabota laika uzskaites validācijas sistēma; aicina Kopuzņēmumu ziņot budžeta izpildes apstiprinātājiestādei par situācijas attīstību šajā jautājumā;

30. uzsver, ka Revīzijas palāta savā gada ziņojumā par ES kopuzņēmumiem attiecībā uz 2020. finanšu gadu konstatēja pastāvīgas sistēmiskas kļūdas saņēmēju, jo īpaši MVU un jauno saņēmēju, deklarētajās personāla izmaksās; norāda, ka par šādām kļūdām regulāri tika ziņots arī *CAS* un tā nolīgto revidentu *ex post* revīzijās; uzsver, ka minētā ziņojuma 37. lappusē Revīzijas palāta norāda, ka pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" noteikumu par personāla izmaksu deklarēšanu racionalizēšana un vienkāršoto izmaksu iespēju plašāka izmantošana ir priekšnosacījums, kas jāizpilda, lai nākamajās pētniecības pamatprogrammās kļūdu īpatsvarus stabili noturētu zem būtiskuma līmeņa sliekšņa; mudina Kopuzņēmumu stiprināt iekšējās kontroles sistēmas, ņemot vērā to, ka MVU un jauni saņēmēji ir vairāk pakļauti kļūdu riskam.